

A. C. 1114

THE
ANDHRA PRADESH LEGISLATIVE ASSEMBLY DEBATES
OFFICIAL REPORT

*First day of the Second Session of the
Andhra Pradesh Legislative Assembly*

ANDHRA PRADESH LEGISLATIVE ASSEMBLY

Monday, the 3rd December, 1962

The House met at Three of the Clock

(Mr Speaker in the Chair)

BUSINESS OF THE HOUSE

Mr Speaker - Honourable Members, We are meeting exactly, again, four months after we last met, at a time when the Country is faced with a grave situation—rather crisis, I would call it—as a result of the challenge posed by the Chinese aggression

The last session was a very important one in more than one respect and I trust this session also is going to be an equally important one, for a very momentous resolution of great consequence concerning the integrity, the honour and destiny of our Country is going to be sponsored by the Hon Chief Minister, on behalf of the Government

I am sure that all of you are well aware of your duty and responsibility to the Nation at a time like this and I have no doubt whatsoever that you will certainly play a very worthy and illustrious role not only by offering your valuable suggestions in this House but outside also by taking active part in mobilising all the resources of the

*re Detention of certain members
of the Assembly under the
Defence of India Rules, 1962*

State-men, material and money-for the Defence of our Country and give a lead to the people of the State who will be purely watching the deliberations of this House

I believe that most of the Hon members will be very anxious to participate in the debate on the Government Resolution which is going to be moved. But I would only request them to express their views fearlessly and freely but at the same time with considerable restraint wherever necessary

Perhaps, with the absence of some of the important members of the Communist Party, viz., Messrs P. Sundarayya, T. Nagi Reddi, Pillalamarri Venkateswarlu and others who have been arrested and kept under detention for security reasons and the absence of Mr. T. Viswanatham due to health reasons, the proceedings of this House may not be as lively and interesting as we expect them to be. All the same, I hope that all of you will try to contribute your best so as not to make this session a dull and drab one

(214)

ANNOUNCEMENT

*re Detention of certain members of the Assembly under
the Defence of India Rules, 1962*

Mr Speaker I have a few announcements to make and after I make the announcements, the Hon. Chief Minister-the Leader of the House will move the Condolence Resolutions

*re Detention of certain members
of the Assembly under the
Defence of India Rules, 1962*

I have to inform the House that Sri Puchalapalli Sundarayya, Sri Nallamalla Giri Prasada Rao, Sri Pillalammarri Venkateswarlu, Sri Gunturu Bapanayya, Sri Tarimela Nagi Reddy and Sri Koratla Satyanarayana, Members of the Assembly were arrested on 21-11-1962 and Sri V Srikrishna, M L A, was arrested on 25-11-1962 under Defence of India Rules, 1962, and I was informed immediately of their arrest

I have also to inform the House that I have received the following letters from the Chief Secretary to Government relating to the detention of those Members.

“General Administration (SC-D) Department

Letter No 204/SC-D/62 -4 Hyderabad,
the 23rd/24th November, 1962.

From

Sri M Purushotham Pai, I C S,
Chief Secretary to Government

To

The Hon'ble Speaker,
Andhra Pradesh Legislative Assembly,
Hyderabad

Sir,

Sub — Defence of India Rules, 1962—Rules 30(1)
of the Detention of certain Members of
the State Legislative Assembly, Andhra
Pradesh—Intimation—regarding.

*re Detention of certain members
of the Assembly under the
Defence of India Rules, 1962*

I have the honour to inform you that in the exercise of powers under sub-rule (1) of Rule 30 of the Defence of India Rules, 1962 the Government of Andhra Pradesh have directed that the Members of the Andhra Pradesh Legislative Assembly, whose names are mentioned below, be detained with a view to preventing them from acting in any manner prejudicial to the defence of India and Civil defence and the efficient conduct of military operations. They were accordingly taken into custody on the dates and at the places noted against their names and they are at present lodged in the Central Jail, Hyderabad

S No	Name of members	Date of Arrest	Place of Arrest
1	Shri Puchalapalli Sundarayya	21-11-1962	Hyderabad
2	„ Nallamalla Giri Prasada Rao	-do-	-do-
3	„ Pillalamarri Venka teswarlu	-do-	Vijayawada
4	„ Gunturu Bapanayya	-do-	-do-
5	„ Tarimela Nagireddy	-do-	Anantapur
6	„ Koratla Satya- narayana	-do-	Tenali

Yours faithfully,

Sd/- M. P. Pai,

Chief Secretary to Government

re Detention of certain members
of the Assembly under the
Defence of India Rules, 1962

15456

Letter No 204/Sc-D/62-8

Hyderabad,
the 29th November 1962.

From

Sri M Purushotham Pai, I C S ,
Chief Secretary to Government

To

The Hon'ble Speaker,
Andhra Pradesh Legislative Assembly,
Hyderabad

Sir,

Sub —Defence of India Rules, 1962 - Rule 30 (1)-
Detention of Shri Vemulapalli Srikrishna,
Member of the Legislative Assembly -
Intimation regarding

I have the honour to inform you that in the exercise of powers under sub-rule (1) of Rule 30 of the Defence of India Rules, 1962, the Government of Andhra Pradesh have directed that Shri Vemulapalli Srikrishna, M L A, be detained with a view to preventing him from acting in any manner prejudicial to the defence of India and civil defence and the efficient conduct of military operations. He was accordingly taken into custody at Guntur on the evening of 25th November 1962 and he is at present lodged in the Central Jail Hyderabad.

Yours faithfully,

Sd/- M P Pai,
Chief Secretary to Government

So far as the arrest and detention of these members are concerned, I consider it is neither proper nor desirable on my part to say anything regarding the soundness of the decision of the Government. But, I think it is my duty to make a request to the Government to see that all facilities are provided for all these members consistent with their status and position in life and look to their personal safety and comfort. And I hope Government are already at it.

CONDOLENCE RESOLUTIONS

re — Demise of Sri Pallam Raju, former Minister, Andhra Pradesh

Mr Speaker I now call upon the Hon Chief Minister to move the Condolence Resolutions

Sri N Sanjiva Reddy With the permission of the Chair, I beg to move the following resolution

“That this House places on record its deep sense of sorrow at the demise of Sri Pallam Raju, former Minister, and conveys its deep sense of sympathy to the members of the bereaved family”

Mr Speaker Resolution moved

శ్రీ ఎన్ సంజీవరెడ్డి

అధ్యక్షా, పశ్చిమరాజ్ గారిని గురించి నేను ఈ సభలోని సభ్యులకుగాని ఆంధ్ర ప్రజానానికి గాని పరిచయం చేయవలసిన అవసరం లేదు. సభపై సంవత్సరాల ప్రథమశ్రేణిలో రాజకీయ ప్రవీణుడుగా కాంగ్రెసు వాదులలో విశిష్టావస్థగా ఉంటూ బాగా ప్రజల మాత్రమే పరిగిన వీరుడు, జరిగిన అన్ని పోరాటాలలోను పాల్గొని బాధ్యత కలిగిన పదవులను అలంకరించి 1937వ సంవత్సరంనుంచి కాసన సభ్యుడుగా ఉంటూ, కాసన సభ్యుడుగా ఉన్నప్పుడు లేనప్పుడుకూడా, కాంగ్రెసు పేరుకుడుగా ఉంటూ మహాత్మాగాంధీగారి అడుగుజాడలలో నడచిన వీరుడు. ఇక్కడ 1960వ సంవత్సరం నుంచి మంత్రిగా ఉన్న విషయం అందరికీ పరిచయమే, కాని మంత్రి పదవికి అంటే పెట్టుకొనేక మాతృసంస్థ సేవలను విన్నప్పుడు, అఖిల భారత కాంగ్రెసు అధ్యక్షుని

హోదాలో నేను వారిని రాష్ట్ర కాంగ్రెసు కమిటీ అధ్యక్షులుగా ఉండాలని ఆహ్వానించి నవుడు నిమిషం మాత్రం ఆలోచించకుండా మంత్రి పదవికి రాజీనామ ఇచ్చి ఆంధ్ర ప్రదేశ్ కాంగ్రెసు అధ్యక్షుడుగా పదవిని స్వీకరించడం మీకందరకు గుర్తే కాంగ్రెసు వారిందరు అధికారానికి అంటిపెట్టుకుని ఉంటారని ఉద్యోగాలకై తాపత్రయం పడు తున్నారని ఇతరులు చెబుతున్న సమయంలో ఇది కాదని నిరూపించడానికి మంత్రి పదవిని వదులుకొని, ఆరోగ్యంవరిగా లేకపోయినా, రాష్ట్రం అంతా తిరుగలేనని తెలి సినా, రాష్ట్ర కాంగ్రెసు అధ్యక్ష స్థానం స్వీకరించడం వారు త్యాగాలు చేసినదానికి మెరుగు పెట్టినదని భావిస్తున్నాను ఎన్నికల అనంతరం నూతన మంత్రివర్గం ఏర్పడి నవుడు నేను వారిని మరల నా మంత్రివర్గంలో చేరవలసిందిగా ఆహ్వానించినపుడు సంతోషంగా స్వీకరించినారు, కనీసం సంవత్సరమైనా జరక్కముందే పెద్దలు, మంత్రి వర్గంలో ఓట్రులుగానే కాక యోగ్యులు, అనుభవజ్ఞులుగా మాకు ఎంతోసలహా ఇస్తున్న పెద్దలు, ఓట్రులు, సోదరులు (శ్రీ) పళ్లంరాజుగారు మనలను విడిచిపోవడం చాల విచార కరమైన విషయం, నేను తిరుపతిలో ఉండినాను లాల్ బహదూర్ శాస్త్రిగారు వచ్చినారు, తెల్లవారే సరికి వార్త వచ్చింది పళ్లంరాజు గారు ప్రమాదకరమైన పరిస్థితిలో ఉన్నారని, నేను పెచ్చేపరకు ఉంటాలో లేరో అన్నట్లుగా వార్త అందచేసారు, వెంటనే బయలుదేరి మద్రాసు మీదుగా హైదరాబాదుకు వచ్చాను దేవుని దయవల్ల రక్షించ బడ్డారని అనుకున్నాము, మరుదినం ఆసుపత్రికి వెడితే నాతో మాట్లాడారు తిరుపతిలో ఎట్లావుంది, కార్యక్రమం సక్రమంగా జరిగిందా అనేంతవరకు విచారించారు దెహ్రాడూన్ లో జరిగే ఫారెస్ట్ మంత్రుల కాన్ఫరెన్సు గురించి మాట్లాడారు, అది అంత బ్రహ్మాండమైనది కాదని చెప్పినా వారు మాట్లాడానికే ప్రయత్నంచేసారు, అప్పటి - తర్వాతే వారి ఆరోగ్యం పూర్తిగా చెడిపోవడంవల్ల స్పష్టంగా మాట్లాడలేక పోయారు. కొద్దిగా ఆశ ఉంది, డాక్టర్లు చేయగలిగిన పరిచర్య చేసారు ఇవ్వగలిగిన మందులు ఇచ్చారు, 10% ఆశ కలిగింది మరునాడు, కొద్దిగా అవకాశం ఉందేమో, మనకు సలహా ఇవ్వడానికి సరియైన ఎంథాలో నడపడానికి ఇటువంటి పెద్దలు కొద్దిరోజులపాటు ఉంటే బాగుంటుందనే ఆశ మాకు కలిగింది పళ్లంరాజుగారు గాంధీ యుగం నాటి వారు, అందులో గాంధీయుగంపై తరం వారుకూడా ఉన్నారు ఆంధ్ర ప్రదేశ్ లోనే కాదు, భారత దేశం అంతా, గాంధీగారి సమవయస్కులు ప్రకాశంగారు, పట్టాభి పీతా రామయ్య గారు మొదలైన పెద్దలు, వారి తరువాత వచ్చిన యువకులు పళ్లంరాజు, కళానెంకటరావు, తెన్నెటి విశ్వనాథంగార్లు వీరందరు వారితో పోల్చిచూచినపుడు యువ కులు, ఆ శ్రేణిలో చేరిన పళ్లంరాజు గారు ఎప్పుడూ జంతు గొంతు లేకుండా అన్ని

ఉద్యమాలలో పాల్గొనడమే కాకుండా సాహసోపేతంగా పాల్గొన్నారు విచారపడకుండా పళ్లంరాజు, కళా వెంకట్రావు గల్లను twins అనేవారు గొట్టిపాటి వ్యక్తిగతమైన అభిప్రాయ భేదాలు ఎప్పుడైనా కలిగినా twins చూదిరిగా వారు ప్రవర్తించారు, ఏ రాజకీయాలలో అయినా చనిపోయే పంకు అట్లాగే ఉన్నారు కళా వెంకట్రావు గారు చనిపోవడానికి వారం రోజులు ముందు పళ్లంరాజు గారికి heart attack వచ్చింది వేంటనే వెంకటరావు గారు పరుగెత్తుకునివెళ్లి ఆసుపత్రిలో admit చేయించి పచ్చి నాకు ఫోన్ చేసారు, నేను కూడా పెళ్లి చూడడం జరిగింది, ప్రమాదమైతే రిస్కీ అని భావించి ఇంకా వారు ఆసుపత్రిలో ఉండగానే అయిదారు రోజులలో కళా వెంకట రావు గారు చనిపోవడం జరిగింది ఆ వార్తను పళ్లంరాజు గారికి ఎలా అంది చేయాలా అనుకుని, అంత్య క్రియలు జుక్కమందు తెలుసుకోలే దాగుండటమని, కొంచెం కొంచెంగా డాక్టర్ల ద్వారా తెలిపి పళ్లంరాజు గారికి వెంటరావు గారి శవాన్ని చూడడం జరిగింది, ఎంతకాలం ఎవరు బ్రతికి ఉంటారో, ఎట్లాచనిపోతారో, చెప్పలేము విజ్ఞానం అభివృద్ధి అయినా పోయే ప్రాణాలను ఆలేషం నిమిషాలు పెరిగి అయినా time ఇవ్వకుండా వెంకటరావు గారు చనిపోవడం జరిగింది ముందు చని పోతారెమో అనుకున్న పళ్లంరాజు గారు రెండు మూడు సంవత్సరాలు బ్రతికారు ఇంత మంది డాక్టర్లు ఉండికూడా పళ్లంరాజు గారి ప్రాణాలను అవలీక పోయారు ఒకరి తరువాత మరొకరు పోతున్నార ప్రకాశం గారు, పట్టాభి సీతారామయ్యగారు, అంతకు ముందే కొండా వెంకటప్పయ్యగారు, నాగేశ్వరరావుగారు, సాంబమూర్తిగారు ఇలాంటి మనుష్యులు — దిగ్గజాలవంటివారు, దేశాన్నంతను నడుప గలిగిన మహా పీరులు ఒకరి తర్వాత ఒకరు జారిపోయారు పోయేసరికి వెంకట్రావు గారికి గీరి సంవత్సరాలుంటాయి ఇప్పటికి 62, 63 సంవత్సరాలు ఉంటాయి పళ్లం రాజుగారికి 64 సంవత్సరాలుంటాయి విశ్వనాథం గారికి 68 సంవత్సరాల పంకు వచ్చాయి ఇంకా కొందరు మాత్రమే ఆ శ్రేణి లోని వారు, గొట్టిపాటి బ్రహ్మయ్య గారి వంటి వారు ఉన్నారు పళ్లం రాజు గారిని పోగొట్టు కోవడం వ్యక్తిగతంగా నాకు ఎంతో లోటు, తనాటి స్నేహం కాదు ఇది, మంత్రులైన తరువాతనో శాసన సభ్యులుగా అయిన తరువాతనో వచ్చిన స్నేహం కాదు ఇది, 30 సంవత్సరాల నాడు నేను యువకుడుగా ఉన్నప్పుడు, రాష్ట్ర కాంగ్రెసుకు నేను కార్యదర్శిగా ఉన్నప్పుడు పళ్లంరాజుగారు కార్యదర్శి సభ్యుడుగా ఉండేవారు, పట్టాభి సీతారామయ్యగారు అధ్యక్షులుగాను గొట్టి పాటి హోమయ్యగారు కార్య వర్తులుగాను ఉండేవారు, అనాటినుంచి చనిపోయేవరకు ఎంతో సన్నిహితమైన సాంగత్యం కలిగి పెద్దలైన వారి ఆదరణ ప్రేమ పొందడం

మహా భాగ్యంగా భావిస్తున్నాను దాదాపు 30 సంవత్సరాలు కలిసి పని చేశాము బైట రాజకీయాలలో పని చేయడమే కాదు జైలులో ఉన్నప్పుడు కూడా ఓకే గదిలో గడపటం జరిగింది తిరుచునాపల్లిలో మధ్య ప్రదేశ్ లోని అమరావతిలో జైలులో ఓకే గదిలో ఉండేవారం వెంకట్రావు గారు, పళ్ళంరాజు గారు అప్పుడే సన్నిహితం అయారు బైట పలిసి ఉండటంకంటే జైలులో సంవత్సరాల తరబడి కలిసి ఉన్నప్పుడు ఒకరిలోని మంచి చెడ్డలను మరొకరు అర్థం చేసు కోవడం జరుగుతుంది కొన్ని సంవత్సరాలు జైలులో ఉండేసరికి temperamental గా adjust కావడం కష్టమే అయినా సన్నిహితత్వం వివరీతంగా పెరుగుతుంది అలాంటి వాతావరణంలో పెద్దలతో కలిసి ఉండడం, పళ్ళంరాజుగారితో సన్నిహితత్వం ఏర్పడడం జరిగింది ఈనాడు శ్రీ పళ్ళం రాజు గారు లేచిపోయిన శ్రీ పళ్ళంరాజు గారు తాను ఆపేషింది స్వరాజ్యసాధన చేశారు స్వరాజ్యసాధన అనంతరం కాసన సభలో సభ్యుడుగా, పెద్దగా, కాంగ్రెసు కమిటీ అధ్యక్షుడుగా, ఒక మంత్రిగా వ్యవహరించి ప్రజల యొక్క ప్రేమకు పాత్రుడై అందరి ఎదుట అన్ని హోదాలతో వదలి పెట్టి పోవడం మనకు విచారంగా ఉన్నా సరే స్వభావసిద్ధమైనదని తోస్తున్నది అలాంటి శ్రీ పళ్ళంరాజుగారు మన మధ్య లేనందుకు విచారించెలిబుస్తూ నారి కుటుంబానికి సానుూహి తెలియచేయ వలసినదిగా తీర్మానాన్ని ప్రవేశ పెడుతున్నాను ఎప్పుడు వచ్చినా కష్టాలు కలిసే వస్తూంటాయి ఒక్కటిగా రాదు కాబట్టి అదృష్ట, మీరు అనుమతిస్తే మరొక తీర్మానం కూడా వెంటనే ప్రవేశ పెట్ట దలచుకున్నాను

re — Demise of Sri Vinayak Rao Vidyalkar, former Minister of Hyderabad

Sri N Sanjeeva Reddy — With the permission of the Chair, Sir, I beg to move the following resolution.

That this House places on record its deep sense of sorrow at the demise of Shri Vinayakrao Vidyalkar

former Minister of Hyderabad State and conveys its deep sense of sympathy and sorrow to the members of the bereaved family

Mr Speaker Resolution moved

శ్రీ ఎన్ సంజీవరెడ్డి

నా కన్న తెలంగాణా మిత్రులకు శ్రీ వినాయకరావు విద్యాలంకారగారి గురించి జాగా పరిచయం కాని గడచిన ఆరు సంవత్సరముల నుండి నాకు కూడా సన్నిహితమైన స్నేహం కలిసింది. వారు పెద్దలు, పూజ్యులు, వయోపృథ్వులు తెలంగాణా పోరాటంలో ముందడుగు వేసి తెలంగాణా ప్రజానీకానికీ ధైర్య సాహసాలను పోషించు వంటి నాయకుడు బారిష్టరు పట్టా పొంది ప్రాక్టీసు పెట్టి యిద్దరించి పెచ్చినా సరే తాను మొదలు నిల్చుని కష్టాలు తీర్చి ఆర్య సమాజం తంబున అధ్యక్షులుగా ఉంటూ పోరాటం సాగించినారు పెద్ద కుటుంబంలో ఉన్నానాబదు చిల్లాలో ఎట్టి దానిష్టలుగా మంచి పేరు ప్రతిష్టలు సంపాదించినారు ఆయన పెద్ద మనిషి, నిజవాది, అర్హత కుడు అనేపేరు సంపాదించినారు. అటువంటి శ్రీ వినాయకరావు విద్యాలంకార తిలవని తిలంపుగా చనిపోవడం విచారకరం పడుగుంటి ముణచార్త వని చెప్పి ఆయన మృత కళేబరాన్ని చూసినప్పుడు మనిషి యొక్క గొప్పతనం, గొప్పతనం చని పించింది చనిపోయినా సరే గొప్పతనం చనిపిస్తోందా అనిపించింది. అలాంటి మహానాయకుడిని గడ్డు రోజులలో కష్టమైన రోజులలో ప్రజల పక్షంగా నిలచి పోరాడిన మహా వీరుని కోల్పోయినాము ఆ కుటుంబానికీ కూడా సానుభూతి తెలియజేయ వలసినదిగా సభవారిని కోరుతున్నాను ఇది మనతోడి కానని సమ్యక్కు, మిత్రుడు అయిన శ్రీ చిదానందం గారి మృతికి సంతాప తీర్మానాన్ని ప్రవేశ పెడతాను

re Demise of Sri V Chidanandam, M.L.A.

Sri N Sanjeeva Reddy - With the permission of the Chair, Sir, I beg to move the following resolution:

That this House places on record its deep sense of sorrow at the demise of Shri V Chidanandam Member

of the Legislative Assembly, and conveys its deep sense of sympathy and sorrow to the members of the bereaved family

Mr Speaker Resolution moved

శ్రీ ఎన్ సంజీవ రెడ్డి — అధ్యక్ష. శ్రీ చిదానందంగారు కడప జిల్లావాసి. నాకు చాల రోజులుగా ఆరిచయం ఉంది క్షమాపణగా శాసనసభ ఉండినప్పుడు అంగీకరణగా ఉండేవారు కడిపిల్లా రాజకీయాలలో చాల ప్రముఖమైన రాజకీయపెద్ద శాసనసభలో ఒక సభ్యులకు ఉన్న శాసనసభకు వస్తున్న పెద్దలు అందరికీ పత్తాను, బలమిచ్చి చాలమంది జయానికి తోడ్పడినవారు శ్రీ చిదానందంగారు. చాల సంవత్సరాలుగా కాంగ్రెసు ఫిక్సుడుగా నుండి అధిప్తాయ భేదాల వలన కాంగ్రెసుకు వ్యతిరేక మైన పార్టీతో నిలిచి గెలిచి వచ్చిన వారు ఆయన పెద్ద మనిషి నిజాయితీ గలవారు మంచి వాడు అని పేరు సంపాదించుకున్నాడు అన్ని ప్లాం గౌరవాన్ని పొందారు దురదృష్టవశాత్తు గడచిన మూడు నాలుగు సంవత్సరములుగా చూస్తున్నా వారి ఆరోగ్యం సరిగా రెము, ఎప్పుడు గారికి పోతారు అనిపించెట్లు చాల బాగా పీచు స్థితిలో ఉన్నారు 1962 సంవత్సరములో జరిగిన ఎన్నికలలో వారు నిలవడం సామాన మైనది వారికి కేన్సర్ పీడ జబ్బు కట్టుకుంది అందరం చనిపోతాము గాని అంతాదా కడి చనిపోవడం విచారము ఎంత డబ్బు ఖర్చుపెట్టిన ఆ జబ్బు కుదర్చడం సులభమైనది అని రాదు, ఆ జబ్బుతో ఆయన బాధపడి రెండు మూడేళ్లు కష్టపడి నారు గడచిన మూడు నెలలకు పూర్వం చెప్పాను, ఒక తూరి హైదరాబాదుకు వస్తే కేన్సర్ ఆసుపత్రిలో చేర్పించి శస్త్రీ వంచన రెకుండా డాక్టర్లతో చేప్పేదాం అన్నామే వెల్లాయలో మంచి డాక్టర్లున్నారు, అక్కడికి వెళ్లి వచ్చిన తరువాత మీరు చెప్పిన ప్రకారం హైదరాబాదుకు వస్తాను మీసలహా ప్రకారం కేన్సరు ఆస్పత్రిలో చేరుతాను అని చెప్పారు ముల హైదరాబాదు రాకుండానే వారు చనిపోయినారు అన్నవార్త విన్నప్పుడు నాకు ఎంతో విచారమైనది మంచి పెద్ద మనిషి, యోగ్యులు కడప జిల్లాకు మాత్రమే లోటు రాదు శాసన సభకు లోటు అని పెప్పాలి అలాంటి మంచి వాడు తోడి శాసన సభ్యుడు, పెద్ద మనిషి అయిన శ్రీ చిదానందం గారి మటుంబానికి సానుభూతి అందజేయ వలసినదిగా మూడవ తీర్మానాన్ని ప్రవేశ పెడు తున్నాను

శ్రీమతి ఎ. కమలాదేవి.

అధ్యక్ష - ముఖ్య మంత్రి గారు ప్రవేశ పెట్టిన తీర్మానాలను మా పార్టీ వైపున నేను బలపరుస్తున్నాను. కీర్తికేషులైన శ్రీ పల్లం రాజు గారు శాసన సభలో మంత్రిగా ఉండి ఈమధ్యనే చనిపోవడం విచారకరమైన విషయం. వారు స్వాతంత్ర్య పోరాటంలో నిస్సాధ్ధంతో ఎంతో త్యాగంచేసి, ఏ ఆశకు లోబడకుండా పాటుచిన వారిలో ఒకరు అదే విధముగా మన మంత్రి ప్లంలో వారు ఒక మంత్రిగా ఉండి కాంగ్రెసు అధ్యక్షులు కావాలన్నప్పుడు వారు మంత్రి పదవిని వదలుకొని కాంగ్రెసు అధ్యక్షతకు వెళ్ళడం జరిగింది. ఆ తరువాత 1962 ఎన్నికలు జరిగిన ఒకటి రెండు తిరిగి మంత్రి వర్గంలో మంత్రిగా ఉన్నారు. వారి ఆరోగ్యము గత మూడు నాలుగు సంవత్సరాల నుండి బాగులేనప్పుడు వారు ఎంత బలహీనముగా ఉన్నప్పటికీ వారికి యిచ్చిన పనిని వారు శక్తివంతముగా నిర్వహించినారు. అదే విధముగా వారు యువకులుగా ఉన్నప్పుడు మొట్ట మొదట మన ఆంధ్రదేశంలో వారు యువజనసంఘ అధ్యక్షులుగా ఉన్నారని విన్నాను! అప్పుడు శ్రీ సుందరయ్య గారు బ్యానర్నిగా ఉండేవారు అదే విధంగా మొదటి నుండి యువకులుగా యున్నప్పటి నుంచి స్వాతంత్ర్య సంపాదన కౌరకు త్యాగం చేసిన పురుషులలో ఒకరొక్కరిని పోగొట్టుకోవడం పెద్ద లోటు. అదే విధముగా శ్రీ వినాయక రావు విద్యాలంకార్ హైదరాబాదు ఆసెంబ్లీలో ఒక మంత్రిగా ఉండేవారు వారు స్వాతంత్ర్య పోరాటంలో పాల్గొని త్యాగములు చేసిన వారిలో ఒకరు ఆంధ్రప్రదేశ్ ఏర్పడిన తరువాత వారు ఆసెంబ్లీలో లేరు. పార్లమెంటుకు ఎన్నుకోబడినారు హైదరాబాదు proper లో కేవల మెమోరియల్ స్ట్రీటులు తన తండ్రి గారి పేరుతో నిర్వహణ మొత్తం వారే చేస్తుండే వారు వారు బ్రిటికి ఉంచే కాలేజీ వరకు తీసుకు రావాలని నిర్వహణకు పూనుకొని దానిని అభివృద్ధి లోనికి తేవాలని ప్రయత్నం చేస్తుండేవారు అదే విధముగా శ్రీ చిదానందం గారు మన ఆసెంబ్లీలో తోటి సభ్యులు లేకుండా పోవడం జరిగింది. ఈ విధముగా స్వాతంత్ర్యం కొరకు పోరాటం చేసిన వారు ఒక రొకరే పెద్దలు పోవడం జరుగుతోంది మరణవర్తనైతే తప్పదుగాని పెద్ద మనిషిగా త్యాగం చేసిన వారి పేరు ఎల్ల కాలం నిలచి ఉంటుంది వారి ఆడుగు జాడలలో మిగిలిన వారు సడదు కొనవలసిన బాధ్యత ఉంటుందని చెబుతు ముఖ్య మంత్రిగారు ప్రవేశ పెట్టిన తీర్మానాలతో మా పార్టీ తరపున ఏకీభవిస్తూ మరణించిన మహానుభావుల కుటుంబాలకు సానుభూతిని మా పార్టీ వారి వైపున తెలుపుతూ విరమిస్తున్నాను.

శ్రీ జి లచ్చన్న (సోంపేట) -

అధ్యక్ష — సభానాయకులు ప్రవేశ పెట్టిన తీర్మానాన్ని స్వతంత్ర పార్టీ వక్షంగా బలపరుస్తున్నాను శ్రీ ఎల్లంరాజు గారితో పరిచయం 1931 సంవత్సరంలో ప్రప్రథమంగా కాంగ్రెసు సేవాదళ శిఖర నిర్మాణ సందర్భమున కాకినాడలో ఏర్పడినది అప్పటి నుంచి వారి యొక్కచేత సేవానిలిగిగాని స్వాతంత్ర్య పోరాట రంగములో వారు ఆనాడు, ఒక్కమాటలో చెప్పాలంటే స్వాతంత్ర్యం రాకముందు విప్లవ వీరుడుగా ఆంధ్ర కాంగ్రెసు రాజకీయ రంగములో పేరు పొందిన వ్యక్తులలో వారు ఒక్కరు స్వాతంత్ర్య సంపాదన అసంతకం ఒక సౌమ్య మూర్తిగా మనకు కనిపిస్తు వచ్చారు గాని స్వాతంత్ర్య పోరాట రంగములో వారుచేసిన సేవ లైతేనేం, చూపిన ధైర్య సాహసా లై తేనేం అద్వి తీయం బ్రిటిషు సామ్రాజ్య వాదుల రోజులలో జిల్లా బోర్డు అధ్యక్షులుగా ఉంటూ కాంగ్రెసు జండాను ఏనాడు కారుమీదనుంచి దింపడానికి పోలీసుకి అవకాశంయివ్వకుండా రాత్రింబవళ్లు తిరుగుతూ కానన నోల్లంపున కార్యక్రమంలో, ఉప్పు సత్యాగ్రహ ఉద్యమంలో అద్భుత మైన పాత్ర నిర్వహిస్తు కీర్తిశేషు లైన శ్రీ బులును సాంబమూర్తి గారికి కుడి చేయిగా ఉండి నడిపించిన కార్యక్రమం ఒక చరిత్ర ప్రసిద్ధమైన రాజకీయ చరిత్ర అని చెప్పవలసే ఉన్నది

అటువంటి పెద్దలు మనలను విడచి పోవడము నిజముగా మన ఆంధ్ర ప్రదేశానికే కాకుండా భారత దేశానికి పెద్ద కొరత అని చెప్పవలసి వుంటుంది వీనాయక రావు విద్యాలంకార్ గారితో నాకు ప్రత్యక్ష పరిచయము లేకపోయినా, వారిని గురించి, వాళ్ళ స్వాతంత్ర్య పోరాటము పొల్గొన్న విషయము గురించి, విద్యారంగములో వారు చేసిన సేవను గురించి విన్నాము వారు చనిపోయినప్పుడు హైదరాబాదు సికింద్రాబాదు పొరులు చూపిన ఆపారమైన ఛక్తి వారికి ప్రజలలో వున్న పలుకుబడికి నిదర్శనమని చెప్ప వచ్చు, అటువంటి మహానాయకులు తెలంగాణాలోని పెద్ద నాయకులు గతించడము వలన ఆంధ్రప్రదేశానికే గాక భారత దేశానికి ఒక గొప్ప కొరత అని నేను భావించు చున్నాను ఇక చిదానందం గారు వీరు మాకంటే అధ్యక్షుల వారికి ఎక్కువ పరిచయ స్థులు ముఖ్యమంత్రి గారు చెప్పినట్లు వారు ఒక మాట ఇచ్చినారు అంటే ఎటువంటి పరిస్థితులలో అయినా ఆ మాటను నిలుపుకొనే పెద్దలు ప్రముఖులు ఇక మా పార్టీకి

సంబంధించినంత వరకు మాకు ఒక పెద్ద గావుండి మా అందరికీ సలహా ఇస్తూ స్వేచ్ఛా హరిస్తూ వుండేవారు వారు చాల అత్యాయత్త, అన్యోన్యత చిలిగిన పెద్దలు పీఠ కూడ గలించి నందుకు మా పార్టీ తరపున సంతాపము తెలియ చేస్తూ బాధాచూపింట్ల ప్రవేశ పెట్టిన తీర్మానమును వూర్తిగా విలంబిస్తున్నాము

Sri K V Narayana Reddy (Kamalapur) Mr Speaker, Sir, I fully associate myself with the sentiments expressed by the Leader of the House at the sad demise of the three veterans. I had an opportunity to come into contact and that too in the evening of his life with Shri M. Pallam Raju. His unfailing courtesy and sweet reasonableness have endeared him to all those who have come into contact with him and in his passing away, not only the Congress Party but the entire House lost a persuasive speaker of a high order and a veteran parliamentarian.

As regards Shri Vinayaka Rao Vidyalkar, I worked with him and I know him since 1939. In the erstwhile Hyderabad he was known as Dakshina Kesari and this honour was enough for him to gain the reputation and he need not have to struggle so hard afterwards. I think the esteem he was held in and the elevation he achieved in the society were due to his efforts in the erstwhile Hyderabad State. He was a foremost leader and a pioneer religious leader of Aryasamaj. He was also a political leader with a farsighted vision. There is no institution, either social or otherwise, where he has not left his impression. I do not think that with these words of mine I can adequately pay any tribute, but suffice it to say that he was a good man and a great man.

As for Sri Chidanandam, I had no opportunity to see him and it is so unfortunate that even though he was a Member of this House I have not seen him. As the Leader of the House has expressed his feelings about him, I fully associate with the sentiments on behalf of the J D F and also on my own behalf I express my sincere sympathies to all the bereaved families.

శ్రీ దానిలాల్ గోపాల క్వియ్య (సత్తెనపల్లి) -

అధ్యక్షా జాతీయోద్యమములో పాల్గొని పని చేసిన ఒక పెద్ద నాయకుడు చనిపోయాడని తెలిసి నన్ను చాల బాధ చేయడము సహజము. 1930 నుంచి జరిగిన జాతీయోద్యమములో ఎక్లం రాజు గారితో సన్నిహితముగా ఉండడం జరిగింది. నేను వారి జిల్లాకు సంబంధించిన పోయినా రాష్ట్ర వ్యాప్తముగా జరిగే ప్రచారంలో కలిసి పని చేయటం జరిగింది. జస్టిస్ పార్టీ ఉద్యమం లూగించుచున్న సమయములో కాపురము ఉండి ఎవ్వరిని బయటకు రానియ్య కుండ ప్రయత్నము చేస్తుండే వారు, ఒక్కరు నిలబడి ఇది నాకాతి, నాదేశము అని చెప్పి ఆ పార్టీ నుండి ఆవతలకు రావడము నాకు కాం ఆశ్చర్యానికలగించినది. సాంబమూర్తి గారు, సుబ్రహ్మణ్యము గారు మొదలైన ముఖ్యులు తూర్పు గోదావరి జిల్లాలో ఉద్యమాన్ని ఉద్రోతలూగించుచున్న సమయములో ఎక్లం రాజు గారు జిల్లాట్రైబునల్ ప్రెసిడెంటుగా ఉండేవారు. కోనసీమ, రామచంద్రపురం వారినాడ రో-ఆఫ్-రేటివ్ బ్యాంకులు ప్రజా ప్రతినిధుల చేతులోకి వెళ్లకుండా బ్యూరో క్రేటివ్ గవర్నమెంటు ప్రయత్నము చేస్తున్నప్పుడు పెద్ద ఉద్యమాన్ని సాగించిన వారితో ఎక్లం రాజు గారు ముఖ్యులు. వీరు చాల విధానముగా మాట్లాడే వారు. యువజన సంఘాలలో రైటు సంఘాలలో ప్రధములుగా పని చేసేరు. సంజీవరెడ్డి గారు వెంకటా పుండే జ్ఞాపకము పెచ్చింది. శ్రీ కళా వెంకటరావు గారు చనిపోయినప్పుడు పక్షం రాజు గారితో చెప్పిన పోయిన ప్రమాదమే చెప్పిన ప్రమాదమే అని ఒక్కొక్క మాటగా చెప్పడం జరిగింది. వెంకటరావు గారి కింకే పక్షం రాజు గారే ముందు పోతా రేమోనని ఎక్లం రాజు గారు అనుకొనడం జరిగింది. కాని వెంకటరావు గారే ముందు పోవడం తలపించినదని వారిన్నారు. మంత్రిగా వచ్చేరు కాంగ్రెసు ప్రెసిడెంటు ఆయ్యారు, తరువాత మంత్రి ఆయ్యారు ఇటువంటి పెద్దలు పోయినప్పుడు ఎంతో

దిగులు పడుతామో అంత ఉత్సాహాన్ని తెచ్చుకోవలసి అవసరం పెరిచి అని నా ఉద్దేశము. విద్యాలంకార్ గారు శాసన సభ్యులుగా పుండగా పరిచయము ఏర్పడినది విశాలాంధ్ర ఏర్పడిన తరువాత ఎలక్టిన్లు రావడము, వారు పార్లమెంటుకు వెళ్లిపట్టు గుర్తు పోలీసు యాజన్ సమయములో నైజాము చిర్యలను ఎదుర్కొనడానికి రామానందతీర్థ నాయకత్వాన ఓరు కూడి మంటావడి సులది ప్రీతమైన ప్రతి ఒకరి తిసికాని వచ్చి ఎదుర్కొన్నారు హైదరాబాదులో అనేక పిద్యా సంస్థల ప్రాసాదము.

ఇక చిదానందం గారు మద్రాసులోను కర్నూలులోను ఇక్కడ శాసనసభ్యులుగా వున్నారు. అక్కడ వారు రాయల సీమ స్వతంత్ర గ్రూప్ లో ఉండేవారు వారి కాన్సర్ రోగము కావడము వల్ల ఈ అసెంబ్లీకి రావడానికి ఓరు కాచే పోయినది అన్ని రోగాల కన్న ఈరోగం యొక్క దాద యెక్కువ ఇటువంటి మహానష్టాలు చనిపోవు చున్నప్పుడు, ఆవేశము తెచ్చుకోవనలసి అవసరం పెరిచి తోడ్పడ్డది స్వతంత్ర్యము సాధించాము, స్వరాజ్యము సాధించాము స్వతంత్ర్యం నిలుపుకొనడానికి తీవ్రమైన పిరిసితులను ఎదుర్కొంటున్నాము అందుకు పీరి గుణాలు, సేవ మనకు అదర్శము గాపుండి ముందుకు సదుపతపని ఆశిస్తున్నాను

అందువల్ల అటువంటి మహాను భావులు పోయినప్పుడు మనం దిగులు పడటం కన్నా వారి త్యాగాలనూ, ధైర్యసాహసాలనూ దేశభక్తిని అదర్శంగా తీసుకొని మనం ముందుకు తోరూపుంటే వారి ఎడల గౌరవం చూపిపట్లపుతుండు, వారి ఆశయ అడుగు జాడలలో మన క్యాక్రమలను నడిపించు కోవటానికి ప్రయత్నించాలని మనం చేస్తూ ముఖ్యమంత్రి వెలిబుచ్చిన అభిప్రాయాలతో నేను వీరీభవిస్తూ వారి కుటుంబాలకు నా సానుభూతిని తెలియజేస్తున్నాను

శ్రీ పి నారాయణ రెడ్డి (మైదుకూరు) - అధ్యక్ష, ముఖ్యమంత్రి గారు ప్రజేశ పెట్టిన తీర్మానాలను నేను బలపరుస్తున్నాను పక్కం రాజు గారు, వినాయక్ రావు ఫిద్యాలంక్రాడ్, చిదానందం గార్లలో నాకు చిదానందంగారితో సన్నిహిత సంబంధం వుంది చిదానందంగారు నాకు గురుతులు చిదానందం గారు 28-10-62 నాడు వారి స్వగ్రామ మైన కమలకూర్ లో స్వర్గస్తులైనారు. వారు జిల్లానాయకులలో

సముఖులు వారు మద్రాసులో బి య్యే చదువుచున్న కాలంలో నైమన్ కమిషన్ కాల్పుల సమయంలో రొమ్ము ఎదిర్చి నిలచిన ప్రకాశంగారిని ప్రత్యక్షంగా చూసి రాజకీయంలో పాల్గొనాలనే ఉత్సాహంతో విద్యకు స్వస్తి చెప్పారు వారు అనేక సంవత్సరాలు జిల్లా బోర్డు సభ్యులుగాను, మద్రాసులో 1952 సంవత్సరము నుండి శాసన సభ్యులుగాను వుండి 1962 వ సంవత్సరములో బద్వేలు నియోజక వర్గము నుండి స్వతంత్ర పార్టీ తరపున పోటీ చేసి అత్యధిక మెజారిటీతో గెలుపొందారు ఆ ఎన్నికలలో వారు చెట్టిన పార్టీకి కడప జిల్లాతో లఖండ విజయం చేకూర్చినారు వారు నాకు గురుతుల్యులు నా రాజకీయ జీవితానికి పునాది వేసినవారు వారే ఎన్నికలలో పోటీ చేసే దైర్యాన్ని నాకు కల్పించినవారు వారే అట్టి నిస్వార్థ జీవి నిరాదంబర వ్యక్తి. గౌరవ నీయులైన ఆయన ఇట్టి క్లిష్ట పరిస్థితులలో పరమపదించటం ఒక్క కడప జిల్లాకే కాక మొత్తం ఆంధ్రదేశానికే తీరిని లోటు ముఖ్యమంత్రిగారు ప్రవేశ పెట్టిన తీర్మానాన్ని నేను బలపరుస్తూ వారి కుటుంబాలకు సానుభూతిని తెలియ చేయుచూ వారి ఆత్మలకు శాంతి కలుగజేయునట్లు భగవంతుని ప్రార్థించుచున్నాను

శ్రీ యం రాంగోపాల రెడ్డి (మైనదరి) - ఆధ్యక్ష, స్వాతంత్ర పోరాట ములో పాల్గొన్న నాయకులలో ముగ్గురు మన నుండి వెళ్లిపోవటం చాల విచారకరం వారి ఆత్మలకు శాంతి కలుగు గాక యని వారి కుటుంబములకు సానుభూతిని తెలియ చేయుచు ముఖ్యమంత్రి గారు ప్రవేశ పెట్టిన తీర్మానాన్ని నేను బలపరుస్తున్నాను ఆ ముగ్గురిలో వినాయకరావు విద్యాలంకార్ గారిని నేను ఎరుగుదును విద్యాలంకార్ గారు సుసంపన్న కుటుంబములో పుట్టినా వారి బాల్య జీవితమంతా కష్ట పరిస్థితులలోనే గడిచి నది దానివల్ల వారికి బీదతనం ఎట్లాగుంటుందో, కష్టాలు ఎట్లా వుంటాయో తెలిసినాయి ఆయన తండ్రి విద్యాలంకార్ ను ఆర్యసమ్రాజ్ కు దత్తంచేశాడు ఆ రోజులలో అతని సమాజం పోరాటాన్ని తీవ్రముగా నడిపించింది ఆ కాలంలో ఇతర సంస్థలు ఏమీ లేవు ఆ సమాజం యువకులను ఉత్తేజ పరిచి పోరాటాన్ని నడిపింది విద్యాలంకార్ ముప్పయి సంవత్సరములు ఆ సమాజములోపని చేసిన తరువాత రాజకీయా లోకి ప్రవేశించారు రాజకీయాలలోనికి ప్రవేశించి ఉన్నత పదవిలోనికి వచ్చారు ఆ సమయంలో అన్య మతస్థులు చాల ఆందోళన పడ్డారు మత సంస్థలలో వున్న వారు రాజకీయాలలో ప్రవేశించి మంత్రులవుటం వల్ల అన్య మతాలకు ప్రమాదం సంభవిస్తున్నదేమోయని భయపడ్డారు. కాని వారు రాజకీయాలు వేరు, మతము వేరు. మతము

అన్య మతములను ద్వేషించను, అన్ని మతములను సమానముగా చూస్తాను అని చెప్పి ఆ విధముగా రుజువు చేసుకొన్నారు వారు రామరెడ్డిపాపగారి, అంగారెడ్డి గారు ప్రవర్తించిన విధంగానే ప్రవర్తించారు వారు తమ కాలములో ఎంతో ధ్యాని గడించుకున్నారు వారి మరణ వార్త విన్న వెంటనే తెలంగాణా ప్రజలు ఎంతో దుఃఖించారు అటువంటి అనుభజ్ఞలు ఇలాంటి క్లిష్ట పరిస్థితులలో చెరిపోవటం చాల విచారకరం వారి కుటుంబాలకు నా సానుభూతిని తెలియజేస్తూ వారి ఆత్మలకు శాంతి ప్రసాదించు గాక యని భగవంతుని ప్రార్థిస్తున్నాను

శ్రీ తె సూర్యనారాయణ (అమలాపురం) :- అధ్యక్ష, దేశారాధనకు, ప్రజా సేవకు తమ జీవితాన్ని అంకితం చేసినవారు పక్కరాజు గారు వారితో నాకు 1928వ సంవత్సరము నుండి పరిచయం వుంది అప్పటి నుండి వారి సహచర్య భాగ్యం నాకు అబ్బింది ఆయన నీతికి నిజాయితీకి ప్రతిబింబం అంటే అలాగే యోగి రామ అటువంటి త్యాగమూర్తి మరణ వార్త రేడియోలో వినగానే నేను నిర్భాంతి పోయాను ఆంధ్రప్రదేశ్‌కు, ముఖ్యంగా తూర్పు గోదావరి జిల్లాకు ఆయన చేసిన సేవ అమోఘము అది మరువరానిది, మరువలేనిది, అటువంటి లోకోత్తర పురుషుని ఇలాంటి సందిగా, వస్త్రలో కోల్పోవటం దేశానికే నష్టదాయకం ఆయన మరణం వ్యక్తిగతంగా నాకెంతో కష్టంగా వుంది ఆయన జీవితంలో లక్ష్యం వుండేది ఉభయ , పరి జిల్లాలో తెలంగా సంఘం, సెట్టిబలిజ సంఘం అని రెండుం బలమైన సంఘాలు వుండేవి. ఆ రెంటిని గుర్తించిన రాజకీయ వ్యవస్థ బాగు పడుతుందని భావించి ఆయన ఎంతో కృషి చేశారు ఆ రెండు సంఘాలకు వారు ఎప్పుడూ చిరస్మరనీయులే చనిపోయిన వారి ముగ్గురి ఆత్మలకు శాంతి కలుగుగాక యని ముఖ్యమంత్రిగారు ప్రవేశ పెట్టిన తీర్మానాలను నేను బల పరుస్తూ వారి పవిత్ర ఆత్మలకు శాశ్వత శ్రాంతి అనుగ్రహించవలె నని దేవాదేవుడగు వెంకటేశ్వరుని ఆర్థిస్తున్నాను

Sri J T Fernandez (Nominated-Anglo Indian) Mr. Speaker, Sir, I thank you for allowing me to associate myself with these condolence motions I do so with a personal grief for one particular member Mr. Vinayak Rao-

Vidyalankar who was a personal friend of mine with 60 years' standing We knew each other from boyhood and I have followed his career throughout He was one of the pioneer fighters for freedom in Hyderabad State and a noble fighter too He was a noble man by nature, kind, sincere and affectionate He bore no ill-will and was always willing to do some service to anybody

As regards Mr Pallamraju, for the short time that I had the privilege of knowing him, I can only say that to know him was to love him He was a very good man and we honour him in his death

శ్రీ వి రాంచంద్ర రావు (మేడ్చల)

అధ్యక్ష — సభానాయకులైన సంజీవ రెడ్డి గారు ప్రవేశ పెట్టిన తీర్మానాన్ని బలపరుస్తూ, కొన్ని విషయములు చెప్పదలచు కొన్నాను పశ్చింరాజు గారితో నాకు ఇటీవలనే కొంత పరిచయము ఉందన్నది వారితో పరిచయము చాలా స్వల్పమే అయినప్పటికినీ, వారిలో ఉండే గుణాలను గ్రహించి వారు ఎంతో గొప్ప వారని తెలుసుకొనే అవకాశము నాకు కలిగినది పశ్చింరాజుగారు కొంత ముష్టికొని ఆయన విషయము గూరించి మాట్లాడి నప్పటికినీ, ఆయనతో ఉండే అభిమాన శక్తి ప్రతిబింబిస్తూ ఉండేది ఒకరి మనుసు నొప్పించకుండా కార్యనిర్వహణ ఏలాగు చేసుకోవలెనని తెలుసుకొనే వారు అని నేను గ్రహించ గలిగినాను, అటువంటి వారు మన నుండి పోవడం నిజముగా చాలా సంతాపకరమైన విషయము అటువంటి వారు ఒకరి తరువాత ఒకరు ఇలా పోతూ ఉన్నారంటే మన భవిష్యత్తులో మనకు ఏమీ వ్రాసియున్నదో, ఏమీ రానున్నదో అనే భయము మాత్రం మనసులో కలుగుచున్నది,

తరువాత, వినాయక్ రావు గారిని గురించి చెప్పాలంటే, వారు నాకు చాలా సన్నిహితులు రాజకీయ జీవనములో గాని, Public జీవనములో గాని, ఇక్కడి ప్రజాసేవకు ఇంచుమించుగా వారినుంచే, ఆదర్శాన్ని ఆమోదాన్ని తీసుకొని ప్రవేశించినా మని చెప్ప వలసి యున్నది అతడు నాకు చాలా సన్నిహితుడుగాను, ఆర్థికముగాను ఉండేవాడు మారీశీరాల మాత్రము పేరు అయిస్పటికీ, అతని బుద్ధిగమన ఉన్నదని నేను అనుకొనేదే గాకుండా సాధారణంగా హైదరాబాదులో ఉండే ప్రతి పౌరుడు కూడ అనుకొంటూ ఉండే వారు, ఆయన ఏ ఉద్యమంలో ఉండినా అది ఆ ఉద్యమంలో నేను రాత్రిం బవళ్లు, పొద్దున సాయంత్రము సహాచరులుగా ఉండే వాడిని, కేవలం రాజకీయంగా ఒక్కచోట మాత్రం అతడు నాకు ఉన్నించాడు ఆయన కాంగ్రెసు వాది నేను కాంగ్రెసు వాది రాజారాజ పోయాను ఆయన పలుసార్లు చెప్పతూ ఉండేవాడు “నీవు అన్నిటిలోను ఏదీకాదు కలసి ఉన్నావు ఈ platform లో కూడా నాకు తోడుగా ఉండరాదా, నీ మద్దరము కలసి పని చేస్తూ ఉంటాము” అని ప్రతి విషయాన్ని చూచా, ఒకరి మనస్సులను నొప్పించ కుండా చలోక్తులతో, సులభముగా చెప్పతూ ఉండే వాడు, నన్ను కూడ కాంగ్రెసులోకి రమ్మని బలవంతము పెట్టినప్పుడు ఈ విధంగా చలోక్తిగా అనే వాడు “నీ నెత్తి పై న బోపీ లేదు నేను ఒక బోపీ పెడుతాను” అని కాని, దానికి నేను నేను “నా నెత్తి మీద బోపీ లేదు కాంగ్రెసు బోపీ అసలే లేదు నీ నెత్తి మీద ఉండే బోపీ కూడా తీసి వేస్తాను” అని అనే వాడిని అంటే నేను అంత సన్నిహితముగా ఉండే వాళ్ళమన్నమాట అలాంటి వారు అరసార్చుగా ఉండిపోవారనే మాట వినేటప్పటికి నిర్వాంత పోయాను రాత్రి 11 గంటలకు ఆయన చావు కబురు మా అన్న గారు వచ్చి చెప్పితే నేను విశ్వసించ లేదు అప్పుడే అదే రాత్రి నేను ఆయన ఇంటికి వెళ్లగా అక్కడ ఆయన మృతదేహాన్ని చూపేసరికి, అప్పుడు నాకు ఏవిధంగా ఉన్నదో నా పరిస్థితి చెప్పాలంటే శబ్దాలు లేవు, నేను చెప్ప లేను హైదరాబాదులో రాజకీయ చైతన్యం కలిగించిన వాళ్లలో అతడు ముఖ్యుడు, ఆయన తండ్రిని గురించి చెప్పాలంటే మన భారత దేశానికి తిలక్ ఎట్లయితే Father అతే పితవ బిర్దారో, అదే విధముగా స్వర్గీయ వినాయక్ రావు గారి తండ్రి కేవల రాష్ట్ర గౌరవ హైదరాబాదుకు Father అని చెప్పవచ్చును, అతని కడుపులో జన్మించిన ఆయన కూడ మన దేశానికి అమోఘమైన సేవ చేశాడు మన గోపాల కృష్ణయ్య గారు మాట్లాడుతూ ఆ రామానంద తీర్థ ఆధ్వర్యమున, వారి న్యాయ కత్వ

ములో ఈయన పని చేశారని అన్నారు బహుశః వారికి ఆయన గురించి ఎరిగి తెలియదేమో అనుకుంటాను అసలు ఇక్కడీ ప్రజలకు రాజకీయ చైతన్యం రిలిగి నది వినాయక్ రావు గారి వల్లనే, పీరి నాయకత్వంలోనే ఇతిరులు పని చేశారు అని చెప్పితే బాగుంటుందేమో అనుకుంటాను ఏ విషయంలో నైనానరే, జాతీయ ఎంపీమాదిము ఎక్కడ నుంచి అయిన రిలిగింది అని తెలిసికున్నట్లయితే, ఆ ఎంపీమా దాన్ని దూరము చేయడానికి ఎంత త్యాగమైన చేసే దానికి సంసిద్ధంగా ఉండేవాడు ఆయనను గురించి ఒక విశేషమైన మాట చెప్పాలని యుంటుంది ఆయన మార్పు భాష మరాటీ మరాటీ దేశంలో పుట్టిన వాడు కాని ఆయన ఉన్నంత కాలము అతడు మహారాష్ట్రా అతని మార్పుభాష మరాటీ అని ఎప్పుడు కూడా గుర్తించు తుం అపరాధము యిప్పటిదు హిందీ అంటే అతనికి అమత ప్రేమ, దానిని మన దేశీయ భాషగా గుర్తించే వారు హిందీకి ఆమోమమైన నేప చేశారు. చనిపోయే ముందు హిందీ మహావిద్యాలయాన్ని ఒకటి స్థాపించాడు ఆ హిందీ మహా విద్యాలయానికి గాను అతడు ఎడినశ్రమయే అతని చావుకు కారణమేమో అనిపిస్తుంది దాని కొరకు అంత శ్రమ ఎడినాడు అతనికి ఆరోగ్యం బాగా లేదే దాబ్బి రుదల కూడదని చెప్పినప్పటికినీ, వాళ్ల సలహాను లెక్క చేయకుండా ఏదో విధముగా హిందీ విద్యాలయాన్ని ముందుకు తీసుకురావాలనే ఉద్దేశంతో ఆయన శ్రమ ఎట్లాడు, ఆయన చనిపోయే ముందు, రెండు రోజుల క్రిందట ఆయన నేను కలుసుకొని ఒక చోట ఉపన్యాసించ పలసి పచ్చినది అప్పుడు ఆయన తన జీవితము గురించి ఎదే వదే చెప్పుతూ, ఈకావాసోనిషత్తులో నుంచి ఒక క్లోకము కూడా చెప్పాడు, ఆయన అప్పుడు మాట్లాడుతూ, ప్రతిదీ అకాశ్వతమని ఈ శరీర మనే దానిని భయంగా మారిపోవడంలోనే అంత్యమున్నదని, ఈ వింధగా Philosophy గురించి చెప్పాడు ఆ మాటలు వింటూవుంటే ఆయన ఇది ఉండదేమో, ఈ దేహాన్ని విడిచిపోతున్నా దేమో అనే సంశయం నాకు రిలిగినది ఆ సమావేశము మా ఇంటి దగ్గరనే ఉండినది అప్పుడు మాయింటిలో చాలా గేపు కూర్చొని పూర్వపు విషయములను గురించి మా పూర్వస్మృతిని గురించి చర్చనాడు కొన్నాము అది జరిగిన రెండు రోజుల తర్వాత వినాయక్ రావు గారు లేచి పోయారు అటుపంటి పెద్ద నాయకుల మనసుంచి పోవడం దుఃఖకరముగా ఉన్నది.

తరువాత చిదానందం గారిని సభానాయకులు చెప్పారు నాకు వారిని గురించి తెలియదు వారిని గురించి న్యూఢిల్లీ లోని అభిప్రాయంతో నేను ఏకీభవించా ఓరి కుటుంబాలకు వరమూర్తుడు కాంతిని, ధైర్యాన్ని, స్వయిర్యాన్ని ఇచ్చి గౌరవించి, వారి ఆత్మలకు గూడా పరమాయుధుడు కాంతి నొసంగు గౌరవించి వార్తను న్నాను

Sri C D Naidu(Chittoor). Mr. Speaker Sir, I associate myself with the sentiments expressed by our leader Sri Sanjivareddy Garu At such moments we go to the extent of even accusing God for taking away such able, eminent and useful men like them I believe that men like Sri Pallamaraju, Sri Vinayakrao Vidyalkar and Sri Chidanandam do not die, but at the same time, we are very unhappy because we are not able to bear their absence from us I do not know Sri Vidyalkar but I have heard of him and with your permission as member of this Assembly, I express my deep sense of sorrow to the bereaved family.

Sri Pallam Raju garu and Sri V Chidanandam garu were known for their large-heartedness, broad mindedness and liberal outlook Sri Pallam Raju garu held many a high position in his life and I knew him as Minister and also as President of the Andhra Pradesh Congress Committee Sri V Chidanandam was a very enthusiastic, able and experienced legislator and a sincere worker, and he was Secretary of the Legislature Swatantra Party also; he was a great man who suffered for the country and made sacrifices for the freedom struggle. Sir, Sri Pallam Raju garu and Sri V Chidanandam garu were part and parcel of the freedom struggle and were responsible for attaining independence for our country On this occasion we pay our respects in the best way by taking a pledge to fight for the preservation of freedom now threatened by aggression I associate myself with the sentiments expressed by the

Leader of the House I also express my deep sense of sorrow at their sad demise and send my sympathies to the bereaved families May their souls rest in Peace

శ్రీ జి రామయ్య (కాంగ్రెస్) - అధ్యక్షా, శ్రీ పశ్చిమరాజు గారి జన్మ స్థాన యైన బాలాంతర్గిరి గ్రామం, నానియోజు పట్టణంలో ఉన్నది నేను వారిని గురించి చెప్పటం సాహసోపేతమైనా కొన్ని విషయాలు ఆయన చరిత్ర గురించి చెప్పదలచు కొన్నాను కాంగ్రెసు ఉద్యమాలో వారు జిల్లా అధ్యక్షులుగా ఉన్నప్పుడు ప్రభుత్వం తీసుకొన్న చర్యలను తప్పించుకొని ధైర్య సాహసాలతో ఎలా నడిపించినది మీ అందరికీ తెలుసు వారు చెప్పినట్లుగా చేసేడి వారు చెప్పినట్లు చేసే ధీరులలో పశ్చిమరాజు గారు ప్రధానులు ఆయన ప్రదేశ కాంగ్రెసు అధ్యక్షులుగా ఎన్నిక అయినప్పుడు ఆయనను గురించి పద్యములు చదువాలని సంతోష పూర్వకంగా చెప్పినప్పుడు ముఖ్యముగా ఒక విషయము చెప్పారు గంపెడు టిరుగు చెప్పడం దంతు విడికెడు పని చేయటం మేలు ఆ చెప్పితూని వారిని గురించి ప్రశంసించుట కంటే వారు చేసే రాజకీయాలలో అందరు తోడ్పడాలని కోరారు ఆయన ఏమాట చెప్పిన, ఎప్పుడు నవ్వినా, కోపించినా, ఆయన మాటలలో గంభీరమైన భావాలు ఉత్పన్నమవుతుండే దీని లెప్పుడు చెంటునే గ్రహించు పోయిన తర్వాతయిన అపలుకులలో పవిత్ర భావాలు ఉన్నవని గ్రహిస్తుండే వాడిని ఆయన కోపములో కూడ పవిత్రమైన ఆశయం ఉండేది నా ఎలక్షన్ సమయములో ఆయన నామీద కోపించి “నీవు నక్క మముగా చేసుకొనుట లేదేమోనని భావిస్తున్నాను మెజారటీ రాదేమో” అంటూ నాకంటే ముందు పెళ్ళి ఆయన చేసిన అమోఘమైన ప్రచారము వల్ల నేను ఎక్కువ మెజారటీతో గెలప గలిగాను,

వారు ఎల్లప్పుడు బీదల ఎడల హరిజనుల ఎడల ఎక్కువ దయాదాక్షిణి మురొ ఉండేవారు యహొర్తగాంధీ యొక్క ప్రధాన ఆశ్రమమైన హరిజన సేవ తార్పుగోదావరి జిల్లాలో ఎక్కువగా ఆయన చూపించారు తూర్పు గోదావరి జిల్లాలో వారికి చిరస్మరణీయముగా తలచుకునేట్లు 20 వేల రూపాయలతో కట్టించిన జిల్లా పరిషత్తు భవనానికి కాంగ్రెసు అధ్యక్షులైన రామలింగ రాజు గారు, పల్లం రాజు గారి పేరు పెట్టుటకు ప్రోత్సాహం చేశారు నేనా బలపరిచాను, ఏకగ్రీవంగా తీర్మానం ప్యాస్ చేస్తే జిల్లావారంతా దానికి సంతోషించి ఆయన మంచితనాన్ని సేవను ప్రశంసించారు, “జాతన్యమరణం ధృవం” అన్నట్లు వుట్టినది చావక తప్పదు దీరులైతే

ఫళ్ళంరాజు గారు, వినాయక్ రావు గారు, చిదానందం గారు చిరస్మరణీయులు. వారు చనిపోయినప్పటికీ మృత జీవులే కాళ్ళవలంగా వారిపేరు నిలచి యుంటుంది వారు భౌతిక దేహాలను విడిచినా మన మధ్యనే ఉన్నారని భావిస్తున్నాను అటువంటి వారి ఆశయాల వల్ల వారి రాజకీయ చతురత, ట్ల నిమగ్నమై వారు చేసిన సేవలు మన చిబ్బోకుండా వారిని మార్గదర్శకులుగా ఉంటున్నట్లు మన భక్తియు, ఆగ్రహము వారి ఆత్మలకు కాలిని కలుగజేసి వారి కడుగులకు ప్రార్థనల ద్వారా ముగిస్తున్నామని నెలపు తీసుకొంటున్నాను

మిస్టర్ స్పీకర్ -

గౌ ముఖ్యమంత్రి సంతోష రెడ్డి గారు ఇంటికి గౌ నిధులు పెట్టించిన అభిప్రాయాలతో నేను సంపూర్ణముగా ఏకీభవిస్తున్నాను. ఎక్కడ రాజా గారిని గురించి నేను మీకు ప్రధానంగా చెప్పవలసిన అంశము లేదు వారు ఎన్నడై దేశ భక్తులు, దేశస్వాతంత్ర్య పోరాటంలో ఎన్నోసార్లు పాల్గొని ర్యాగాలు చేసి కారాగృహ వాసము కూడ అనుభవించి యుండినారు, వారు ఉత్తమ శ్రేణి చెందిన వారని ముఖ్యమంత్రి గారు చెప్పిన దానితో నేను సంపూర్ణముగా ఏకీభవిస్తున్నాను

వారు అభివృద్ధి మంత్రిగా ఉన్నప్పుడు ప్రతి విషయం ఉజ్జ్వలంగా చదివి తెలిసికొనేది వారు సభలో ప్రశ్నకు సమాధానం ఇచ్చేటప్పుడు ఉప ప్రశ్నలకు తావు ఇవ్వకుండా సమగ్రంగా, తేట తెలుగులో వారు జవాబులు చెప్పడందేది వారు, వారి ధర్మాన్ని, వారి యొక్క విధిని నిర్వహించుటములో సమర్థునిగా, శక్తివంతముగా చాలా పేరు ప్రఖ్యాతులతో నిర్వహించు కుంటు ఉన్నారని చెప్పుటకు నాహా సీస్తున్నాను వారిని అప్పడప్పుడు సమావేశాలలో కలుసు కొన్నప్పుడు నెమ్మదిగా, శాంతంగా నాకు కొన్ని సలహాలు చెబుతుండేదివారు వారితో నాకు వరిదయం కలగి నప్పటి నుండి వారి యడల నాకు భక్తి గౌరవాలు ఉంటూ వచ్చాయి.

అటువంటి దేశభక్తుడు, అనుభవజ్ఞుడు, ప్రతిభాశాలి యీ విశిష్టర సమయంతో అన్తఃసంతులన మన రాష్ట్రానికే గాక దేశమునకు తీరని లోటని నేను భావిస్తున్నాను

విద్యాలంకార్ గారితో నాకు పరిచయము ఉండినది కాదు కాని వారి జీవిత చరిత్ర చూస్తే చాలా రంగాలలో వారు ప్రజా సేవ చేస్తు వచ్చినారని తెలియుచున్నది న్యాయవాదిగానే గాక, సాంఘికంగా కూడ వారు ప్రజలకు చాలా ఉపదానమైన సేవ చేస్తూ వచ్చారు వారు ఇదివరకు హైదరాబాదు ప్రభుత్వ మంత్రి పదవిలో ఉండి గాపుండి చాలా సమర్థవంతంగా వారి ధర్మం గొప్పెర్చినారని నేను వినియుంటిని కాదు కూడ ఇటీవల మరణించటం ఎంత దుఃఖమునకు దేహమునకు కూడ దీని లోటని నేను భావిస్తున్నాను

చిదానందం గారు నాకు సుమారు 20 సంవత్సరములు నుండి తెలుసును మంచి ఉన్నత మైనటువంటి సంస్కృతమును నడుపంటి కుటుంబానికి చెందిన వారు మొదట్లో పెద్దభూస్వామిగా ఉండి, తరువాత చాలా చనిపోయేటట్టి దీనికి బలం ఉన్నట్లుగా వారు స్వచ్ఛందముగా వారి ఆస్తి అంతా ఎక్కువ భాగం దీని ద్వారానే ఖర్చు పెట్టారని నేను విన్నాను ఎప్పుడూ కూడ ఏవో కొన్ని రాగితాలు చంకలో పెట్టుకొని ఒక ఆఫీసు నుండి ఇంకా ఆఫీసుకు ఎప్పుడు తిరుగుతుంటే వారు చెరువుల ముందుకు విషయంలో, మరితం ప్రజా సేవలోను వారు నిరంతరం నిమగ్నులై ఉండేవారు ఏ గ్రామములో ఏ మునిషియంబాలనే విషయములో ఎప్పుడు ప్రజా సేవలో నిమగ్నులై ఉండే వారు ప్రజలు వీరిపై ప్రత్యేకమైన ప్రేమ కలిగి ఉండేవారు వారిని ప్రజలు ఈ సారి శాసన సభ్యునిగా ఎన్నుకొనిన తరువాత వారు మొదటి సమావేశమునూర్చి సమావేశమునకు మాత్రమే హాజరైనారు వీరియిన సారి జరిగిన సమావేశమునకు జూన్ నుండి ఆగస్టు వరకు జరిగిన సమావేశమునకు వారు హాజరు కాలేదు వారు ఈ సమయములో చనిపోవటము పెద్ద నష్టము అనుభవ జ్ఞులు, విజ్ఞాన పంతులు, ప్రతిభాశాలురు మన దేశములో ఒకరి తర్వాత ఒకరు రాలి పోయినారు మానవులు మరణించు సహజము వారి జీవితంలో వారు సాధించిన ఫలితములు, వారి యొక్క ఆశయములు మనం గుర్తించి, వారి అడుగు జాడలలో మనం కూడ కొంత వరకు సాధించి నట్లయితే వారిపట్ల మనకు ఉన్నటువంటి ఛక్రి గౌరవములను పెల్లడించినవారిము అవుతాము. ఈ మూడు రీత్యానా అమో దించేటప్పుడు గౌరవ సభ్యులు నిలుచుని అమోదించెదమని నేను కోరుచున్నాను వీరి గౌరవార్థం ఒక నిమిషము నిశ్శబ్దంగా నిలబడాలని నేను కోరుచున్నాను

The question is

“That this House places on record its deep sense of sorrow at the demise of Sri Pallam Raju, former Minister, and conveys its deep sense of sympathy to the members of the bereaved family ”

“That this House places on record its deep sense of sorrow at the demise of Sri Vinayakrao Vidvalankar, a former Minister of Hyderabad State and conveys its deep sense of sympathy and sorrow to the members of the bereaved family ”

“That this House places on record its deep sense of sorrow at the demise of Sri V Chidanandam, Member of the Legislative Assembly, and conveys its deep sense of sympathy and sorrow to the members of the bereaved family ”

The Resolutions were adopted *unanimously*

The House observed one minute's silence, all Members standing, as a mark of respect to the memory of the three deceased Members

4.15 p m

The House then adjourned till Half Past Eight of the clock on Tuesday, the 4th December, 1962

